

Sfeerimpressie masterclass

Omgaan met de impact van beeldvorming

6 maart 2024

Welkom

De eerste masterclass van dit jaar staat in het teken van beeldvorming en publieke opinie. Iets waar we allemaal in meer of mindere mate mee te maken hebben of krijgen. Dagvoorzitter Kim Coppes vraagt enkele bestuurders om hun casussen toe te lichten.

René Scherpenisse (Tiwos) heeft te maken met een huurder, een invalide 80-jarige, die zijn huis ter beschikking stelt voor prostitutie. Deze zaak heeft nog niet de pers gehaald maar de huurder dreigt er wel mee. En dat zou natuurlijk 'mooie' krantenkoppen opleveren. De aanpak tot nu toe is om consequent huurders die zich niet houden aan de afspraken uit te zetten. De advocaat adviseert ook om hier heel streng in te zijn. Soms wordt dan wel op de achtergrond gezocht naar een andere woning.

De corporatie van Monique Brewster (Woonforte) is onlangs negatief in het nieuws gekomen vanwege 46 woningen die onveilig zijn en snel ontruimd moeten worden. Huurders, waaronder een dementerende man en een zwangere vrouw, moeten binnen 3 maanden hun huis verlaten. Vooral de SP zorgde in dit geval voor veel oproer. Zij gingen langs de huizen om huurders te vertellen dat ze niet weg hoeven, dat ze een 3^e opinie moesten vragen en dat ze hogere vergoedingen zouden moeten krijgen.

Danny Wijnbelt (De Sleutels) had te maken met een woning met vocht en schimmelproblemen, bij een kwetsbare vrouw met longklachten. De huurster is naar een tijdelijke woning gegaan en in de eigen woning is de vloer helemaal vervangen en is mechanische ventilatie aangebracht. Huurster wilde daarna in eerste instantie niet terug naar haar eigen woning. Hierbij nam de media alles over wat de huurder en haar moeder zeiden, zonder zaken te checken bij de corporatie.

Herkenbare situaties voor veel corporaties. Hoe ga je hier nu verstandig mee om? Kim geeft het woord aan Rob Wijnberg, oprichter en hoofdredacteur van de Correspondent, die ons meeneemt in zijn verhaal 'Voor ieder wat waars'.

Voor ieder wat waars

Volgens Rob is waarheid steeds meer een individueel iets. Voor zijn laatste boek heeft hij onderzoek gedaan naar de ontwikkeling door de eeuwen heen over waarheid.

Heel lang geleden, van 400 v.Chr. tot 1600 n.Chr. werd waarheid gezien als iets bovenaards, voor na het leven. De functie van waarheid was toen verlossing. Het leven werd gezien als onveranderlijk. Wel cyclisch met de seizoenen, maar men leefde niet met het idee dat de wereld of je situatie kon veranderen.

Tussen 1600 en 1950 verschoof de functie van waarheid naar vooruitgang. De waarheid werd gevonden in de wetenschap, in de fysieke werkelijkheid om ons heen. Het statische wereldbeeld van de vorige periode ging op z'n kop. Er was een enorme vooruitgang, gezondheidszorg, riolering, beton en ook het idee dat onze kinderen het beter krijgen dan ons.

Vanaf 1950 werd de waarheid iets persoonlijks, er zijn geen feiten, slechts interpretaties. Er kwam een individualistisch wereldbeeld. Individueel welvaren staat voorop. Een vrij, gelukkig en zelfstandig leven voor jouzelf werd het belangrijkste. Dit leidde ook tot de consumptiemaatschappij.

Dit levert echter een grote paradox op. We hebben het beter dan ooit, maar toch moet alles anders. In grafieken laat Rob ons zien dat we de laatste 40 jaar veel rijker zijn geworden met een hogere levensverwachting en een hoge bevolkingsgroei. We zitten op de top, maar deze top zorgt ook voor veel problemen. Denk maar aan stikstof, uitstervende diersoorten, gebrek aan biodiversiteit. Onze welvaartsberg is eigenlijk een vulkaan.

Deze paradox zorgt ook voor de strijd om de waarheid die nu gaande is. Er is een groep 'nostalgisch nationalist' die eigenlijk terug in de tijd willen. Toen alles nog goed was. Dit is niet realistisch maar wel een aantrekkelijk beeld voor veel mensen. Aan de andere kant is er een groep 'progressieven' die juist een realistisch beeld schetsen van de huidige situatie maar dat is niet aantrekkelijk. Stoppen met bouwen, niet meer vliegen, minder vlees eten. Allemaal zaken die minder moeten, dat voelt als achteruitgang. Dit verschil tussen aantrekkelijk en niet aantrekkelijke beelden heeft bijvoorbeeld de laatste verkiezingen sterk beïnvloed.

Huidige publieke opinie

Het nieuws vertelt je de huidige situatie, niet de grote lijnen. Oftewel het nieuws vertelt je over het weer van vandaag, niet over de klimaatverandering van de laatste jaren. Daardoor krijg je een verknipt beeld van de werkelijkheid en worden veel mensen pessimistisch. De polarisatie neemt af in Nederland maar door de berichtgeving lijkt het alsof het toeneemt. Algoritmes in de media zijn gericht op negatieve, dramatische berichten en zetten dat bovenaan. 75% van de kamervragen zijn een reactie op nieuwsberichten. En door de kamervragen komen ze vervolgens ook weer in het nieuws. Dit is het fenomeen van normatieve ophoging.

Waarheid is een weefsel

Waarheid heeft haar zeggingskracht verloren waardoor een samenleving kon ontstaan vol cynisme, pessimisme, polarisatie en wantrouwen. De overheid heeft dat door het eigen kapitalistische, economische en technologische beleid voor een deel aan zichzelf te wijten. Het afbrokkelende vertrouwen in de (Nederlandse) overheid is mede daardoor ontstaan. Rob wijst er echter op dat ons land gelukkig nog steeds bovenaan staat in de lijst van *high-trust societies*. Een ruime meerderheid heeft vertrouwen in elkaar, de democratie, de overheid, de rechtspraak, de wetenschap, de pers en zelfs de politiek. Terug naar het verleden is niet mogelijk noch wenselijk, maar een ontwikkeling - zoals rond de energietransitie - naar een economie en samenleving die gebaseerd zijn op principes van duurzaamheid en circulariteit betekenen wel degelijk voortuitgang. Hoopgevende signalen en verhalen die laten zien dat waarheid weer iets kan worden wat we delen in plaats van wat ons verdeelt. 'Waarheid dat is geen hoop, feit of verzinzel - en zeker niet iets wat toe te eigenen is. Waarheid is een weefsel.'

Na een koffiepauze bespreken we samen met Rob de casussen en hij benadrukt dat het speelveld van de corporaties erg complex is. Het lijkt wel of bijna alle maatschappelijke problemen daar opgelost moeten worden. Er zijn dan ook geen eenvoudige adviezen over hoe hiermee om te gaan. De basis ligt volgens Rob wel in het bouwen aan vertrouwen, bouwen aan een sterk sociaal weefsel waarin begrip is voor elkaar. Hij heeft veel geleerd van het spel Secret Hitler. Eigenlijk geen aantrekkelijke titel maar wel heel leerzaam om te ervaren hoe verschillende strategieën werken. Ook hier werkte het het beste om open te zijn, integer, transparant en laten zien waar je voor staat.

Het voorkomen van precedentwerking lijkt logisch maar werkt uiteindelijk vaak contraproductief. Je gaat dan reageren vanuit wantrouwen. Bij een aantijging is de eerste reactie meestal verdediging. Maar vaak is het beter om eerlijk te reflecteren op wat er gebeurt. Ook nadenken over welke gevoelens hier aan ten grondslag liggen bij de ander kan helpen om beter te reageren.

Wijze woorden en voldoende food for thought om mee te nemen naar huis. Annelies bedankt de spreker en deelnemers voor hun inbreng en nodigt iedereen uit om nog even na te praten tijdens de lunch.

BEDANKT!

